ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1994

Vyhlásené: 07.10.1994 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

272

ZÁKON
NÁRODNEJ RADY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

z 24. augusta l994

o ochrane zdravia ľudí

Národná rada Slovenskej republiky sa uzniesla na tomto zákone:

PRVÁ ČASŤ
VŠEOBECNÉ USTANOVENIA

§ 1
Účel zákona

Zákon ustanovuje práva a povinnosti orgánov štátnej správy, obcí, iných právnických osôb a fyzických osôb, výkon štátnej správy a štátneho zdravotného dozoru na úseku ochrany zdravia ľudí (ďalej len „ochrana zdravia“).

§ 2
Základné pojmy

(1) Zdravie je stav úplnej telesnej, duševnej a sociálnej pohody, nielen neprítomnosť choroby; je výsledkom vzťahov medzi ľudským organizmom a sociálno-ekonomickými, fyzikálnymi, chemickými a biologickými faktormi životného prostredia, pracovného prostredia a spôsobom života.

(2) Ochrana zdravia je súhrn opatrení spočívajúcich v predchádzaní vzniku a šíreniu ochorení a v obmedzovaní ich výskytu a iných porúch zdravia, v zlepšovaní zdravia prostredníctvom starostlivosti o zdravé životné podmienky, pracovné podmienky a zdravý spôsob života a vo výkone štátneho zdravotného dozoru.

(3) Životné podmienky na účely tohto zákona sú fyzikálne, chemické a biologické faktory životného prostredia vo vzťahu k zdraviu ľudí, podmienky bývania, odpočinku, telesnej kultúry, rekreácie, kultúry a iných záujmových činností, dopravy, poskytovania zdravotnej starostlivosti a poskytovania ďalších služieb, výživy a spôsobu stravovania, stavu a spôsobu používania predmetov prichádzajúcich do styku s požívatinami a predmetov bežného používania, podmienky na zdravý vývoj, výchovu, psychický a fyzický rozvoj detí a mládeže, ako aj každého jedinca.

(4) Pracovné podmienky na účely tohto zákona sú fyzikálne, chemické, biologické, fyziologické, psychologické a sociologické faktory pôsobiace na zdravie a pracovnú výkonnosť človeka v pracovnom procese, sú ovplyvňované režimom práce, odpočinkom a technickým stavom pracovného prostredia.

(5) Zdravé životné podmienky a pracovné podmienky na účely tohto zákona sú také podmienky, ktoré nepôsobia nepriaznivo na zdravie ľudí, ale ho chránia a kladne ovplyvňujú.

(6) Spôsob života je správanie človeka, ktorého základom je vzájomné pôsobenie životných podmienok, sociálno-ekonomických faktorov a osobnostných vlastností. Spôsob života významne ovplyvňuje výživa, spoločenská komunikácia, zvládnutie psycho-sociálnych záťaží, činnosť vo voľnom čase, pohybová aktivita, požívanie alkoholických nápojov, užívanie liekov, omamných a psychotropných látok a fajčiarske návyky.

(7) Zdraviu škodlivé faktory životného prostredia a pracovného prostredia sú fyzikálne, chemické a biologické faktory, ktoré podľa súčasných poznatkov vedy spôsobujú alebo môžu spôsobiť poruchy zdravia, a ľudský organizmus zaťažujúce faktory vyplývajúce zo životných podmienok a pracovných podmienok, ktoré ovplyvňujú fyziologické a psychické funkcie ľudí.

(8) Primárna prevencia na účely tohto zákona je systém opatrení zameraných na znižovanie, prípadne vylúčenie rizika výskytu porúch zdravia ľudí, na ktoré v rozhodujúcej miere vplývajú životné, pracovné a sociálno-ekonomické podmienky a spôsob života, a opatrení zameraných na kladné ovplyvňovanie zdravia.

DRUHÁ ČASŤ
PREDCHÁDZANIE OCHORENIAM

Opatrenia na predchádzanie ochoreniam

§ 3

Opatreniami na predchádzanie ochoreniam sa rozumejú opatrenia na predchádzanie vzniku, šíreniu a na obmedzenie výskytu prenosných ochorení, iných hromadne sa vyskytujúcich ochorení a iných porúch zdravia a ochorení podmienených prácou, ako aj opatrenia pri epidémiách a pri nebezpečenstve ich vzniku a opatrenia pri haváriách a iných mimoriadnych situáciách.

§ 4

(1) Opatrenia na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných ochorení a na obmedzenie ich výskytu sú

a) nariadenie očkovania a podávania protilátok,

b) vykonávanie laboratórneho určovania pôvodcov prenosných ochorení a zisťovanie ich citlivosti na antimikróbové látky,

c) epidemiologické vyšetrovanie v ohnisku nákazy vrátane hlásenia, izolácie, karanténnych opatrení, dezinfekcie, dezinsekcie a deratizácie,

d) dispenzárna starostlivosť o osoby vylučujúce choroboplodné zárodky,

e) určovanie podmienok na výkon epidemiologicky závažných činností, zákaz alebo obmedzenie prevádzky v miestnostiach, budovách a zariadeniach alebo zákaz prepravy dopravnými prostriedkami na čas potrebný na vykonanie dezinfekcie, dezinsekcie alebo deratizácie, zákaz alebo obmedzenie výroby, predaja a podávania požívatín a zákaz alebo obmedzenie výroby a predaja predmetov bežného používania,

f) určovanie hygienicko-epidemiologického režimu prevádzky v zdravotníckych zariadeniach,

g) opatrenia na zdravotnícku ochranu Slovenskej republiky pred zavlečením prenosných ochorení,

h) opatrenia na zabránenie šíreniu ochorení prenosných zo zvierat na ľudí,

i) určovanie podmienok na výkon povolania alebo zákaz výkonu povolania u osôb chorých na prenosné ochorenie alebo podozrivých z takého ochorenia,

j) zriaďovanie pásiem hygienickej ochrany a dodržiavanie podmienok ich využívania z hľadiska ochrany zdravia.

(2) Podrobnosti o opatreniach na predchádzanie prenosným ochoreniam a o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia ustanoví Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo zdravotníctva“) všeobecne záväznými právnymi predpismi.

§ 5

Opatrenia na predchádzanie vzniku iných hromadne sa vyskytujúcich ochorení a iných porúch zdravia a na ich obmedzenie sú

a) zákaz používania chemických látok a prípravkov ohrozujúcich zdravie,

b) úprava stravovania a zabezpečovanie epidemiologickej bezpečnosti výživy ľudí,

c) zákaz alebo obmedzenie fajčenia v zariadeniach, v ktorých dochádza k zhromažďovaniu osôb,

d) určenie režimu pohybovej aktivity,

e) zriaďovanie pásiem hygienickej ochrany a dodržiavanie podmienok na ich využívanie z hľadiska ochrany zdravia.

§ 6

Opatrenia na predchádzanie vzniku ochorení podmienených prácou a na obmedzenie ich výskytu sú

a) obmedzovanie pôsobenia zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia na pracovníkov,

b) zákaz používania látok, výrobkov, nástrojov, strojov, zariadení a technologických postupov ohrozujúcich zdravie,

c) určovanie prác spojených so zvýšeným ohrozením zdravia vyplývajúcim z pracovných podmienok,

d) vykonávanie lekárskych preventívnych prehliadok,

e) zákaz fajčenia na pracoviskách, na ktorých môže fajčenie zvyšovať riziko poškodenia zdravia spôsobené faktormi pracovného prostredia,

f) poskytovanie ochranných nápojov pracovníkom, u ktorých to vyžaduje ochrana ich života a zdravia.

§ 7

Opatrenia pri epidémiách a pri nebezpečenstve ich vzniku sú

a) zákaz výroby, úpravy, úschovy, dopravy, dovozu, predaja a iného nakladania s vecami a zvieratami, ktorými sa môžu šíriť prenosné ochorenia, prípadne príkaz na ich neškodné odstránenie,

b) zákaz alebo obmedzenie styku niektorých skupín osôb s ostatným obyvateľstvom v prípade zistenia závažných dôvodov,

c) zákaz alebo obmedzenie hromadných podujatí,

d) zákaz alebo obmedzenie prevádzky zariadení, v ktorých dochádza k zhromažďovaniu osôb,

e) zákaz používania vôd, pôdy, požívatín a predmetov podozrivých z kontaminácie pôvodcami nákazy,

f) nariadenie mimoriadneho očkovania, preventívneho podávania protilátok a iných liečivých prípravkov,

g) príkaz na vykonanie dezinfekcie, dezinsekcie a deratizácie,

h) príkaz na varovné označenie objektov.

§ 8

Opatrenia pri haváriách a iných mimoriadnych situáciách sú

a) zákaz alebo obmedzenie výroby alebo prevádzky,

b) bezodkladné informovanie verejnosti a pracovníkov príslušnej organizácie o havárii alebo inej mimoriadnej situácii a o prostriedkoch a spôsobe ochrany pred ich možnými škodlivými vplyvmi na zdravie,

c) príkaz na varovné označenie objektov,

d) jódová profylaxia,

e) návrh na nariadenie regulácie spotreby určitých druhov požívatín a vody,

f) príkaz na osobitnú manipuláciu a pochovávanie mŕtvych.[1])

TRETIA ČASŤ
POVINNOSTI NA ÚSEKU OCHRANY ZDRAVIA

§ 9
Všeobecné povinnosti

(1) Zdravie sa musí chrániť starostlivosťou o

a) zdravé životné podmienky, ktoré sú dané stavom ovzdušia, vody, pôdy a ostatných zložiek životného prostredia,[2]) sídlisk, rekreačných a kúpeľných oblastí, obytných a iných budov, verejne prístupných miest, ako aj zariadení osobnej dopravy, telesnej kultúry a zariadení poskytujúcich služby obyvateľstvu,

b) zdravé podmienky vývinu detí a mládeže,

c) zdravú výživu obyvateľstva,

d) zdravé pracovné podmienky.

(2) Podrobnosti na zabezpečenie zdravých životných podmienok a zdravých pracovných podmienok ustanoví ministerstvo zdravotníctva všeobecne záväznými právnymi predpismi.

(3) Osobitne sa musí zdravie chrániť pred nepriaznivými účinkami

a) chemických látok a prípravkov,

b) ionizujúceho žiarenia,

c) elektromagnetického poľa,

d) hluku a vibrácií.

§ 10
Povinnosti orgánov štátnej správy a obcí

Orgány štátnej správy a obce sú povinné

a) utvárať predpoklady na zdravé životné podmienky, pracovné podmienky a zdravý spôsob života,

b) plniť opatrenia na predchádzanie ochoreniam nariadené orgánmi na ochranu zdravia,

c) predkladať opatrenia uvedené v § 27 ods. 2 na posúdenie príslušným orgánom na ochranu zdravia,

d) spolupracovať s orgánmi na ochranu zdravia pri plnení ich úloh na úseku ochrany zdravia a poskytovať im potrebné údaje a informácie, ktoré majú k dispozícii alebo sú oprávnené ich zisťovať alebo vyžadovať podľa osobitných predpisov.[3])

Povinnosti fyzických osôb a právnických osôb

§ 11

Fyzické osoby sú povinné

a) plniť opatrenia na predchádzanie ochoreniam nariadené orgánmi na ochranu zdravia,

b) bez meškania oznámiť ošetrujúcemu lekárovi alebo orgánu na ochranu zdravia všetky okolnosti dôležité na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných ochorení a poskytovať informácie dôležité pre epidemiologické vyšetrenie a posudzovanie ochorení vo vzťahu k vykonávanej práci,

c) podrobiť sa v prípadoch ustanovených všeobecne záväznými právnymi predpismi lekárskym preventívnym prehliadkam, vyšetreniam a diagnostickým skúškam, ktoré nie sú spojené s nebezpečenstvom pre zdravie, preventívnemu podávaniu protilátok a iných prípravkov, očkovaniu, liečeniu prenosných ochorení, izolácii a karanténnym opatreniam.

§ 12

Fyzické osoby oprávnené na podnikanie[4]) a právnické osoby sú povinné

a) plniť opatrenia na predchádzanie ochoreniam nariadené orgánmi na ochranu zdravia,

b) predkladať opatrenia uvedené v § 27 ods. 2 na posúdenie príslušným orgánom na ochranu zdravia,

c) kvalitatívne a kvantitatívne zisťovať zdraviu škodlivé faktory životného prostredia a pracovného prostredia, ktoré používajú pri svojej činnosti alebo ktoré pri ich činnosti vznikajú a ktorých výskyt a prípustné hodnoty sú upravené osobitnými predpismi,[5])

d) vyžiadať si posudok príslušného orgánu (§ 19, 20 a 21) na ochranu zdravia v prípade zistenia zdraviu škodlivých faktorov, ktorých výskyt nie je dosiaľ upravený všeobecne záväznými právnymi predpismi,

e) úplne vylúčiť používanie zdrojov zdraviu škodlivých faktorov pracovného prostredia, a ak to nie je možné, obmedzovať ich používanie,

f) sledovať, či ich výrobky spĺňajú požiadavky z hľadiska ochrany zdravia ustanovené osobitnými predpismi[5]) a preukazovať ich zdravotnú nezávadnosť,

g) dodržiavať schválené pracovné a technologické postupy,

h) spolupracovať s orgánmi na ochranu zdravia a so štátnymi zdravotnými ústavmi pri plnení ich úloh na úseku ochrany zdravia a osobám vykonávajúcim štátny zdravotný dozor umožniť výkon oprávnení podľa § 26 písm. a),

i) bez meškania oznamovať orgánom na ochranu zdravia všetky významné okolnosti na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných ochorení a vzniku ochorení podmienených prácou a poskytovať im informácie dôležité pre epidemiologické vyšetrenie a posudzovanie ochorení vo vzťahu k vykonávanej práci,

j) uvoľňovať svojich pracovníkov a žiakov učilíšť na lekárske preventívne prehliadky, vyšetrenia a očkovania ustanovené osobitnými predpismi,[6]) a to v nevyhnutne potrebnom rozsahu v pracovnom čase, ak ich nemožno vykonať mimo pracovného času,

k) zamestnávať pracovníkov s predpísanou zdravotnou a odbornou spôsobilosťou na určitý druh práce.

§ 13

Zdravotnícke zariadenia a odborní zdravotnícki pracovníci sú povinní

a) vykonávať a kontrolovať opatrenia na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných ochorení a nemocničných nákaz,

b) poskytovať orgánom na ochranu zdravia a štátnym zdravotným ústavom informácie a údaje potrebné na plnenie úloh na úseku ochrany zdravia,

c) uložiť opatrenia potrebné na odstránenie závady bezprostredne ohrozujúcej ľudské zdravie.

§ 14
Ochrana zdravia pred nepriaznivými účinkami chemických látok a prípravkov

(1) Pri výrobe, dovoze, skúšaní, klasifikácii, balení, označovaní a registrácii a pri zaobchádzaní a používaní chemických látok a prípravkov, ako aj pri ich uvádzaní do obehu sú fyzické osoby oprávnené na podnikanie a právnické osoby povinné vykonávať opatrenia na ochranu zdravia pred nepriaznivými účinkami chemických látok a prípravkov v rozsahu a za podmienok, ktoré ustanoví vláda Slovenskej republiky nariadením.

(2) Požiadavky na ochranu zdravia pred nepriaznivými účinkami chemických látok a prípravkov ustanoví vláda Slovenskej republiky nariadením.

§ 15
Ochrana zdravia pred nepriaznivými účinkami ionizujúceho žiarenia

(1) Činnosť, ktorá vedie alebo by mohla viesť k ožiareniu osôb použitím zdrojov ionizujúceho žiarenia alebo iným zaobchádzaním so zdrojmi ionizujúceho žiarenia vrátane ich výroby, spracovania, skladovania, predaja a iných foriem odovzdávania, dopravy, dovozu, vývozu a tranzitnej prepravy, nadobúdania a používania, ako aj odstraňovania a ukladania rádioaktívnych odpadov, musí sa plánovať a uskutočňovať tak, aby bola vždy odôvodnená celkovým pozitívnym prínosom a aby ožiarenie osôb z úhrnu všetkých činností nepresiahlo ustanovené limity ožiarenia.

(2) So zdrojmi ionizujúceho žiarenia a s rádioaktívnymi odpadmi podľa odseku 1 fyzické osoby oprávnené na podnikanie a právnické osoby môžu zaobchádzať len na základe povolenia príslušného orgánu na ochranu zdravia v rozsahu a za podmienok, ktoré ustanoví vláda Slovenskej republiky nariadením. Prevádzkovateľ zdroja ionizujúceho žiarenia je povinný viesť evidenciu zdrojov, záznamy o odstraňovaní rádioaktívneho odpadu a o úrovni ožiarenia osôb v rozsahu, ktorý ustanoví vláda Slovenskej republiky nariadením.

(3) Žiadateľ o vydanie povolenia na zaobchádzanie so zdrojmi ionizujúceho žiarenia a s rádioaktívnymi odpadmi je povinný vypracovať havarijný plán pre prípad ohrozenia pracovníkov a obyvateľstva v dôsledku straty kontroly nad zdrojom ionizujúceho žiarenia alebo rádioaktívnym odpadom.

(4) Žiadateľ o vydanie povolenia na zaobchádzanie so zdrojmi ionizujúceho žiarenia a s rádioaktívnymi odpadmi, pri ktorých sa nedá vylúčiť únik rádioaktívnych látok do okolia, je povinný vybudovať na vlastné náklady varovný systém obyvateľstva.

(5) Bližšie podrobnosti o ochrane zdravia pred nepriaznivými účinkami ionizujúceho žiarenia ustanoví vláda Slovenskej republiky nariadením.

§ 16
Ochrana zdravia pred nepriaznivými účinkami elektromagnetického poľa

(1) Pri vývoji, konštrukcii, výrobe, dovoze, montáži, oprave, skúšaní, prevádzke a používaní generátorov vysokých a veľmi vysokých frekvencií a zariadení, ktoré takéto generátory obsahujú, treba zabezpečiť všetky technické a organizačné opatrenia obmedzujúce ožiarenie osôb a ich počet poľom vysokých frekvencií a veľmi vysokých frekvencií na najnižšie možné hodnoty elektromagnetického poľa, najviac na hodnoty, ktoré ustanoví ministerstvo zdravotníctva všeobecne záväzným právnym predpisom.

(2) Podrobnosti na ochranu zdravia pred nepriaznivými účinkami elektromagnetického poľa ustanoví ministerstvo zdravotníctva všeobecne záväzným právnym predpisom.

§ 17
Ochrana zdravia pred nepriaznivými účinkami hluku a vibrácií

Pri vývoji, konštrukcii, výrobe a dovoze strojov, prístrojov, dopravných prostriedkov a iných zariadení, ktoré sú zdrojom hluku alebo vibrácií, treba navrhovať a určovať konštrukčné podmienky vrátane materiálu a technických úprav zariadení podľa súčasných poznatkov vedy a techniky tak, aby sa hluk a vibrácie znížili v súlade s požiadavkami na ochranu zdravia, ktoré ustanoví ministerstvo zdravotníctva všeobecne záväzným právnym predpisom.

ŠTVRTÁ ČASŤ
VÝKON ŠTÁTNEJ SPRÁVY NA ÚSEKU OCHRANY ZDRAVIA

§ 18
Orgány na ochranu zdravia

(1) Štátnu správu na úseku ochrany zdravia vykonávajú orgány na ochranu zdravia, ktorými sú

a) ministerstvo zdravotníctva,

b) štátni okresní hygienici na okresných úradoch (ďalej len „okresný hygienik“),

c) štátni obvodní hygienici na obvodných úradoch (ďalej len „obvodný hygienik“).

(2) Na plnenie úloh ministerstva zdravotníctva uvedených v § 19 sa na ministerstve zdravotníctva ustanovuje funkcia Hlavného hygienika Slovenskej republiky (ďalej len „hlavný hygienik“), ktorého vymenúva a odvoláva minister zdravotníctva Slovenskej republiky.

(3) Obvodní hygienici a okresní hygienici vykonávajú činnosti uvedené v § 20 a 21 v súčinnosti s referátom štátneho obvodného lekára na obvodnom úrade a s referátom štátneho okresného lekára na okresnom úrade a v spolupráci s príslušnými štátnymi zdravotnými ústavmi.

(4) Obvodného hygienika vymenúva a odvoláva prednosta príslušného obvodného úradu so súhlasom ministerstva zdravotníctva. Okresného hygienika vymenúva a odvoláva prednosta príslušného okresného úradu so súhlasom ministerstva zdravotníctva.

§ 19
Pôsobnosť ministerstva zdravotníctva

Ministerstvo zdravotníctva v rámci svojej pôsobnosti na úseku ochrany zdravia

a) vypracúva návrhy zásadných smerov a priorít rozvoja štátnej zdravotnej politiky,

b) riadi celoštátne programy ochrany a podpory zdravia, ktoré plnia zdravotnícke zariadenia, a odborne usmerňuje tie, ktoré riadia iné odvetvia a organizácie,

c) spolupracuje s inými ministerstvami a ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy Slovenskej republiky, so Slovenským Červeným krížom, so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou a s ďalšími poisťovňami zriadenými podľa osobitných predpisov,[7]) s odborovými orgánmi, s orgánmi zamestnávateľov, so stavovskými organizáciami a s profesiovými združeniami na úseku ochrany zdravia,

d) koordinuje činnosť na ochranu zdravia v Slovenskej republike a s inými štátmi,

e) v súlade so súčasnými poznatkami vedy o vplyve fyzikálnych, chemických a biologických faktorov na zdravie ustanovuje ich limity a hodnoty prípustnej záťaže týmito faktormi z hľadiska ich možného vplyvu na zdravie,

f) ustanovuje limity ožiarenia a podmienky na zneškodňovanie a ukladanie rádioaktívnych odpadov z hľadiska ich možného vplyvu na zdravie,

g) ustanovuje zásady monitorovania záťaže obyvateľstva faktormi životného prostredia a pracovného prostredia,

h) ustanovuje zásady na predchádzanie vzniku, šíreniu a na obmedzenie výskytu prenosných ochorení, iných hromadne sa vyskytujúcich ochorení a iných porúch zdravia a ochorení podmienených prácou,

i) odborne usmerňuje ochranu zdravia v odbore hygieny životného prostredia, hygieny detí a mládeže, hygieny výživy, preventívneho pracovného lekárstva, ochrany zdravia pred ionizujúcim žiarením, epidemiológie a lekárskej mikrobiológie,

j) riadi a vykonáva štátny zdravotný dozor,

k) odborne usmerňuje ochranu zdravia pred účinkami ionizujúceho žiarenia v jadrovo-energetických zariadeniach a na iných pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia,

l) odborne usmerňuje výchovu k zdraviu,

m) riadi a kontroluje výkon štátnej správy na úseku ochrany zdravia,

n) vydáva pokyny na odstránenie nedostatkov zistených pri výkone štátneho zdravotného dozoru a posudky na opatrenia uvedené v § 27 ods. 2, ktoré majú celoštátny význam alebo presahujú rámec územného obvodu okresného úradu,

o) vydáva povolenia na zaobchádzanie so zdrojmi ionizujúceho žiarenia a povolenia na kvalitatívne a kvantitatívne zisťovanie faktorov životného pro-stredia a pracovného prostredia,

p) určuje preventívne opatrenia na ochranu zdravia v rámci primárnej prevencie,

r) nariaďuje opatrenia pri epidémiách a pri nebezpečenstve ich vzniku a opatrenia pri haváriách a iných mimoriadnych situáciách, ak ich treba vykonať celoštátne,

s) nariaďuje opatrenia na zdravotnícku ochranu Slovenskej republiky pred zavlečením prenosných ochorení,

t) dáva súhlas na výrobu, dovoz a použitie očkovacích látok, sér, biologických diagnostických prípravkov, antimikróbových látok na laboratórne testovanie a dezinfekčných, dezinsekčných a deratizačných prípravkov,

u) riadi a organizuje očkovanie, nariaďuje mimoriadne očkovanie a schvaľuje aplikačné postupy pri použití očkovacích látok,

v) v súlade so súčasnými poznatkami vedy určuje zásady zdravej výživy obyvateľstva a odporúčané výživové dávky pre jednotlivé skupiny obyvateľstva.

§ 20
Pôsobnosť obvodného hygienika

Obvodný hygienik v územnom obvode obvodného úradu

a) odborne usmerňuje plnenie programov ochrany a podpory zdravia,

b) vykonáva štátny zdravotný dozor,

c) vydáva pokyny na odstránenie zistených nedostat-kov a posudky k opatreniam uvedeným v § 27 ods. 2 písm. a) až v),

d) nariaďuje opatrenia na predchádzanie ochoreniam s výnimkou opatrení uvedených v § 4 písm. g),

e) ukladá sankcie podľa § 28 a 29,

f) zabezpečuje výchovu obyvateľstva k zdraviu,

g) vykonáva zber základných údajov na úseku ochrany zdravia, zabezpečuje ich prenos, uchovávanie, analýzu, vyhodnotenie výsledkov, spätnú informáciu a zverejňovanie a na základe získaných výsledkov navrhuje opatrenia,

h) zriaďuje komisiu na preskúšanie odbornej spôsobilosti na vykonávanie epidemiologicky závažných činností a vydáva osvedčenia o odbornej spôsobilosti na tieto činnosti,

i) rozhoduje o náhrade nákladov (§ 35 ods. 2),

j) spolupracuje s príslušnými odborovými orgánmi, s orgánmi zamestnávateľov, so stavovskými organi-záciami a s profesiovými združeniami na úseku ochrany zdravia.

§ 21
Pôsobnosť okresného hygienika

Okresný hygienik v územnom obvode okresného úradu

a) odborne usmerňuje činnosť obvodných hygienikov,

b) riadi a vykonáva štátny zdravotný dozor,

c) vykonáva v prvom stupni štátnu správu vo veciach, ktoré presahujú rámec územného obvodu obvodného úradu,

d) je odvolacím orgánom vo veciach, v ktorých v prvom stupni rozhoduje obvodný hygienik,

e) zriaďuje komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s jedmi, na prácu s látkami používanými pri dezinfekcii, dezinsekcii a deratizácii, na zaobchádzanie so zdrojmi ionizujúceho žiarenia a na nákup, predaj a spracovanie húb a vydáva osvedčenia o odbornej spôsobilosti na tieto činnosti,

f) spolupracuje s príslušnými odborovými orgánmi, s orgánmi zamestnávateľov, so stavovskými orga-nizáciami a s profesiovými združeniami na úseku ochrany zdravia.

PIATA ČASŤ
ŠTÁTNE ZDRAVOTNÉ ÚSTAVY A INÉ ZARIADENIA NA OCHRANU ZDRAVIA

§ 22
Štátne zdravotné ústavy

(1) Ministerstvo zdravotníctva zriaďuje na plnenie úloh na úseku ochrany zdravia štátne zdravotné ústavy, ktoré sú súčasťou siete zdravotníckych zariadení.

(2) Štátne zdravotné ústavy vykonávajú štátny zdravotný dozor, pripravujú podklady na opatrenia a rozhodnutia orgánov na ochranu zdravia a zabezpečujú špecializované výkony spojené s ochranou zdravia v odbore hygieny životného prostredia, hygieny detí a mládeže, hygieny výživy, preventívneho pracovného lekárstva, ochrany zdravia pred ionizujúcim žiare-ním, epidemiológie, lekárskej mikrobiológie, výchovy k zdraviu a zdravotníckej štatistiky.

§ 23
Iné zariadenia na ochranu zdravia

Kvalitatívne a kvantitatívne zisťovanie faktorov životného prostredia a pracovného prostredia na účely posudzovania ich možného vplyvu na zdravie ľudí môžu vykonávať aj iné zariadenia na ochranu zdravia, ktoré môžu prevádzkovať právnické osoby a fyzické osoby na základe povolenia ministerstva zdravotníctva. Postup pri vydávaní povolení ustanoví ministerstvo zdravotníctva všeobecne záväzným právnym predpisom.

ŠIESTA ČASŤ
ŠTÁTNY ZDRAVOTNÝ DOZOR

§ 24

Orgány na ochranu zdravia dozerajú na plnenie ustanovení tohto zákona a všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných na jeho vykonanie, ako aj na plnenie nimi vydaných opatrení a rozhodnutí a v rozsahu svojej pôsobnosti vydávajú pokyny na odstránenie zistených nedostatkov a ukladajú sankcie.

§ 25

Štátne zdravotné ústavy dozerajú na plnenie ustanovení tohto zákona a všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných na jeho vykonanie, ako aj na plnenie opatrení a rozhodnutí vydaných orgánmi na ochranu zdravia a týmto orgánom predkladajú návrhy na vydanie pokynov na odstránenie zistených nedostatkov a návrhy na uloženie sankcií. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru postupujú v úzkej súčinnosti s orgánmi na ochranu zdravia.

§ 26

Osoby vykonávajúce štátny zdravotný dozor podľa § 24 a 25 sú pri plnení svojich úloh

a) oprávnené vstupovať na pozemky, do podnikov, zariadení a objektov, požadovať potrebné sprevádzanie, odoberať vzorky v množstve a v rozsahu potrebnom na vyšetrenie, vykonávať zistenia, požadovať informácie, údaje, vysvetlenia, podklady a nazerať do príslušných dokladov,

b) povinné preukázať sa preukazom orgánu na ochranu zdravia alebo štátneho zdravotného ústavu, z ktorého poverenia vykonávajú štátny zdravotný dozor.

SIEDMA ČASŤ
POSUDKOVÁ ČINNOSŤ ORGÁNOV NA OCHRANU ZDRAVIA

§ 27

(1) Orgány oprávnené podľa osobitných predpisov[8]) schvaľovať opatrenia, ktoré musia posúdiť orgány na ochranu zdravia z hľadiska ich možného vplyvu na zdravie, nesmú dať na tieto opatrenia svoj súhlas bez takého kladného posudku.

(2) Orgány na ochranu zdravia posudzujú z hľadiska vplyvu na zdravie návrhy

a) na územnoplánovaciu dokumentáciu,

b) technických noriem,[9])

c) na určenie osobitného režimu území vrátane návrhov na určenie pásiem hygienickej ochrany,

d) na používanie cudzorodých látok v požívatinách,

e) limitov fyzikálnych, chemických a biologických škodlivín v ovzduší, v pitných a rekreačných vodách a v pôdach,

f) na zriadenie a prevádzku zdravotníckych zariadení a zariadení starostlivosti o ľudské telo,

g) na výrobu, dovoz a používanie jedov, žieravín, chemických karcinogénov, prípravkov na ničenie pôvodcov nákaz, epidemiologicky závažných živočíchov a na ochranu rastlín,

h) na začatie územného konania, na uvedenie objektu do užívania alebo pracovných priestorov do prevádzky,

i) na využívanie vodných zdrojov na zásobovanie pitnou a úžitkovou vodou,

j) na výrobu, dovoz a distribúciu požívatín a predmetov bežného používania vrátane hračiek, ktoré sú určené pre deti do 14 rokov veku,

k) typov osobných ochranných pracovných prostriedkov,

l) typov strojov a iných zariadení a na ich dovoz,

m) na zavedenie nových technologických a pracovných postupov,

n) na výrobu, dovoz a používanie očkovacích látok, sér, biologických diagnostických prípravkov a antimikróbových látok na laboratórne testovanie,

o) právnych predpisov upravujúcich podmienky a spôsob výučby, výchovy, spoločného stravovania, práce, rekreácie, telesnej kultúry a športu detí a mládeže,

p) výživových noriem a požiadaviek na výrobu potravín a podmienok spoločného stravovania vybraných skupín obyvateľstva,

r) na nakladanie s nebezpečnými odpadmi a na prevádzkovanie zariadení na zneškodňovanie nebezpečných odpadov,

s) na výrobu a dovoz chemických látok a prípravkov,

t) na výrobu, dovoz, distribúciu a používanie stavebných prvkov, materiálov a technológií,

u) na povolenie na zaobchádzanie so zdrojmi ionizujúceho žiarenia,

v) na zriaďovanie a prevádzku pohrebísk, na zaobchádzanie, pochovávanie a prevoz mŕtvych podľa osobitného predpisu.[1])

(3) Orgán na ochranu zdravia vydáva posudok vtedy, ak vec nie je upravená všeobecne záväzným právnym predpisom.

(4) Orgán na ochranu zdravia pred vydaním posudku na povoľovacie alebo schvaľovacie konanie určí rozsah zisťovania zdraviu škodlivých faktorov podľa charakteru zdraviu škodlivých faktorov, strojov, zariadení, technologických a pracovných postupov a výrobkov a rozsah dokladov potrebných na vydanie posudku.

(5) Posudky vydané orgánmi na ochranu zdravia sú rozhodnutiami podľa všeobecných predpisov o správnom konaní.[10])

c) skončené stredné odborné vzdelanie technického smeru, alebo úplné stredné odborné, alebo vyššie odborné vzdelanie na stredných zdravotníckych školách a najmenej sedemročná odborná prax.

O úspešne vykonanej skúške vydajú príslušné orgány na ochranu zdravia (§ 19 a 21) účastníkovi skúšky najneskôr do 15 dní odo dňa vykonania skúšky osvedčenie. Osvedčenie platí päť rokov od jeho vydania.

ÔSMA ČASŤ
SANKCIE

§ 28
Pokuty

(1) Za nesplnenie povinností ustanovených v § 12 až 17 uloží príslušný orgán na ochranu zdravia fyzickej osobe oprávnenej na podnikanie a právnickej osobe pokutu, a to až do výšky 500 000 Sk; pritom prihliada na mieru ohrozenia zdravia, zdravých životných podmienok a pracovných podmienok a na rozsah škodlivých následkov.

(2) V rozhodnutí o uložení pokuty orgán na ochranu zdravia určí aj lehotu na odstránenie zistených nedostatkov. Ak sa v tejto lehote nedostatky neodstránia, možno uložiť ďalšiu pokutu, a to až do výšky 1 milióna Sk.

(3) Pokutu možno uložiť do jedného roka odo dňa, keď sa príslušný orgán na ochranu zdravia o porušení povinnosti dozvedel, najneskôr však do troch rokov odo dňa, keď sa mala povinnosť splniť.

(4) Orgán na ochranu zdravia, ktorý pokutu uložil, môže povoliť odklad platenia pokuty alebo jej platenie v splátkach, ak vznikli okolnosti, ktoré znemožňujú bezodkladné zaplatenie pokuty.

(5) Proti rozhodnutiu o žiadosti o odklad platenia pokuty alebo o jej platenie v splátkach sa nemožno odvolať.

(6) Výnosy z pokút uložené orgánmi na ochranu zdravia sú príjmom Štátneho fondu zdravia.[11])

§ 29
Iné sankcie

(1) Ak porušením ustanovení tohto zákona vznikli vážne škody na zdraví alebo hrozí nebezpečenstvo ich vzniku, môže orgán na ochranu zdravia fyzickej osobe oprávnenej na podnikanie a právnickej osobe uložiť až do vykonania nápravy aj iné sankcie.

(2) Inými sankciami na účely tohto zákona sú zákaz činnosti alebo prevádzky a zákaz výroby, spracovania a uvádzania do obehu zdravotne závadných požívatín alebo iných výrobkov.

§ 30

Porušenie povinností na úseku ochrany zdravia fyzickou osobou sa považuje za priestupok na úseku zdravotníctva podľa osobitných predpisov.[12])

DEVIATA ČASŤ
SPOLOČNÉ USTANOVENIA

§ 31

(1) Orgány na ochranu zdravia a štátne zdravotné ústavy na zabezpečenie úloh na úseku ochrany zdravia

a) utvárajú a prevádzkujú vlastný informačný systém, v ktorom zhromažďujú, uchovávajú a využívajú informácie o skutočnostiach, ktoré majú vplyv na zdravie obyvateľstva,

b) využívajú informácie zdravotníckeho informačného systému v rozsahu nevyhnutnom na zabezpečenie úloh na úseku ochrany zdravia.

(2) Na ochranu osobných údajov pri prevádzke informačného systému sa vzťahujú ustanovenia osobitného predpisu.[13])

§ 32

(1) Pracovníci orgánov na ochranu zdravia, štátnych zdravotných ústavov a iných zariadení na ochranu zdravia sú povinní zachovávať mlčanlivosť o skutočnostiach, o ktorých sa dozvedeli v súvislosti s výkonom svojej funkcie alebo svojho zamestnania. Povinnosti zachovávať mlčanlivosť môže týchto pracovníkov zbaviť iba osoba, ktorej sa skutočnosti týkajú, alebo súd.

(2) Ustanovením odseku 1 nie je dotknutá povinnosť orgánov na ochranu zdravia poskytovať verejnosti informácie na predchádzanie vzniku, šíreniu a na obmedzenie výskytu prenosných ochorení, pri epidémiách a pri nebezpečenstve ich vzniku, pri haváriách a iných mimoriadnych situáciách.

§ 33

Orgány na ochranu zdravia v konaní o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach právnických osôb a fyzických osôb postupujú podľa všeobecných predpisov o správnom konaní,[10]) ak nie je v tomto zákone ustanovené inak.

§ 34

(1) Náklady spojené s odborným usmerňovaním ochrany zdravia a s výkonom štátneho zdravotného dozoru znáša štát.

(2) Ak sa v súvislosti s odborným usmerňovaním ochrany zdravia alebo s výkonom štátneho zdravotného dozoru zistí porušenie povinností ustanovených týmto zákonom alebo všeobecne záväznými právnymi predpismi vydanými na jeho vykonanie, môže orgán na ochranu zdravia uložiť tomu, kto tieto povinnosti poruší, čiastočnú alebo úplnú úhradu nákladov.

(3) Náhrada sa neposkytuje za vzorky odobraté na účely vyšetrenia pri výkone štátneho zdravotného dozoru.

§ 35

(1) Náhradu nákladov, ktoré vzniknú pri plnení povinností ustanovených týmto zákonom, znáša ten, kto je povinný tieto povinnosti plniť.

(2) Príslušný orgán na ochranu zdravia môže rozhodnúť, že náklady uvedené v odseku 1 bude znášať štát alebo obec. Rozsah a podmienky náhrady nákladov ustanoví ministerstvo zdravotníctva všeobecne záväzným právnym predpisom.

DESIATA ČASŤ
PRECHODNÉ A ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

§ 36

V konaní o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach právnických osôb a fyzických osôb v oblasti ochrany zdravia, ktoré nebolo ku dňu účinnosti tohto zákona právoplatne skončené, postupujú štátni obvodní lekári na obvodných úradoch a štátni okresní lekári na okresných úradoch podľa doterajších predpisov.

§ 37

Ak sa vo všeobecne záväzných právnych predpisoch používa pojem „orgány hygienickej služby“, rozumejú sa tým orgány na ochranu zdravia.

§ 38

(1) Príslušné orgány v železničnej doprave pri plnení úloh a výkone štátnej správy na úseku ochrany zdravia postupujú podľa ustanovení tohto zákona.

(2) Podrobnosti o organizácii a úlohách orgánov uvedených v odseku 1 upraví Ministerstvo dopravy, spojov a verejných prác Slovenskej republiky obdobne podľa tohto zákona všeobecne záväzným právnym predpisom po dohode s ministerstvom zdravotníctva.

(3) Štátnu správu na úseku ochrany zdravia v ozbrojených silách vykonáva Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, v Policajnom zbore Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, v Zbore väzenskej a justičnej stráže Slovenskej republiky Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky a v Slovenskej informačnej službe Slovenská informačná služba a nimi riadené zdravotnícke zariadenia.

(4) Podrobnosti o organizácii a úlohách orgánov uvedených v odseku 3 upravia ústredné orgány štát-nej správy Slovenskej republiky uvedené v odseku 3 a Slovenská informačná služba obdobne podľa tohto zákona po dohode s ministerstvom zdravotníctva.

§ 39

Na zabezpečenie jednotného postupu na úseku ochrany zdravia príslušné orgány v železničnej doprave, v ozbrojených silách, v Policajnom zbore, v Zbore väzenskej a justičnej stráže Slovenskej

republiky a v Slovenskej informačnej službe sú povinné konať v úzkej súčinnosti s orgánmi na ochranu zdravia.

§ 40

Pôsobnosť orgánov štátneho odborného dozoru nad bezpečnosťou práce[14]) nie je týmto zákonom dotknutá.

§ 41

Zrušujú sa:

1. zákon Slovenskej národnej rady č. 53/1975 Zb. o pokutách za porušovanie právnych predpisov o vytváraní a ochrane zdravých životných podmienok v znení zákona Slovenskej národnej rady č. 419/1991 Zb., ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré predpisy v oblasti zdravotníctva,
2. § 16 nariadenia vlády Slovenskej socialistickej republiky č. 206/1988 Zb. o jedoch a niektorých iných látkach škodlivých zdraviu.

§ 42

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. januárom 1995.

Michal Kováč v. r.

Ivan Gašparovič v. r.

Jozef Moravčík v. r.

1) Vyhláška Ministerstva zdravotníctva Slovenskej socialistickej republiky č. 46/1985 Zb. o postupe pri úmrtí a o pohrebníctve.

2) Zákon č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí.

3) Napr. zákon Slovenskej národnej rady č. 134/1992 Zb. o štátnej správe ochrany ovzdušia, zákon Slovenskej národnej rady č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 84/1994 Z. z. o Slovenskom Červenom kríži a o ochrane znaku a názvu Červeného kríža.

4) § 2 Obchodného zákonníka.

5) Napr. nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 242/1993 Z. z., ktorým sa ustanovujú ukazovatele prípustného stupňa znečistenia vôd.

6) Napr. nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 220/1993 Z. z., ktorým sa vydáva Liečebný poriadok.

7) Napr. zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 276/1993 Z. z. o Poisťovni Ministerstva vnútra Slovenskej republiky a o financovaní zdravotného poistenia, zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 92/1994 Z. z. o Vojenskej zdravotnej poisťovni.

8) Napr. zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení zákona č. 103/1990 Zb. a zákona č. 262/1992 Zb.

9) Zákon č. 142/1991 Zb. o česko-slovenských technických normách v znení zákona č. 632/1992 Zb.

10) Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok).

11) § 3 zákona Slovenskej národnej rady č.193/1992 Zb. o Štátnom fonde zdravia.

12) Zákon Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

13) Zákon č. 256/1992 Zb. o ochrane osobných údajov v informačných systémoch.

14) Zákon č.174/l968 Zb. o štátnom odbornom dozore nad bezpečnosťou práce.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.